

Bc. Jan SAHULA, *Personální složení městských rad v Českých Budějovicích v 17. století*, České Budějovice 2015 (= diplomová práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích), 127 s.

Posudek vedoucího diplomové práce

Podoba správy královských i vrchnostenských měst v Čechách a na Moravě se již několik desetiletí řadí k tradičním tématům urbánních dějin raného novověku. Výběrem svého tématu se k nim zařadil také Bc. Jan Sahula, který si za objekt svého bádání zvolil České Budějovice v 17. století, přesněji mezi léty 1599 a 1699. Jeho úkolem bylo analyzovat personální skladbu nejvýznamnějších institucí českobudějovické městské správy, tedy městské rady, obecních starších a městského rychtáře. Spolu s tím se předmětem jeho zájmu měly stát vztahy, které navzájem poutaly příslušníky tamní radní vrstvy, zejména pokrevní i nepokrevní příbuzenské a další vztahy.

V první části první kapitoly se autor nejprve pokusil vyrovnat s dosavadní literaturou k dějinám měst v raném novověku a problematice městské správy. Na několika málo stranách textu však nebylo v jeho silách vyrovnat se s velkým množstvím domácí literatury k dějinám raně novověkých měst od doby Zikmunda Wintera až do přítomnosti. Namísto toho měl autor raději věnovat pozornost pouze výzkumům městské správy a jejího personálního obsazení, tedy tématu, které si zvolil pro svou kvalifikační práci (k nim pouze stručně a bez obsírnějšího komentáře na s. 10-11). Naopak za klad považuji, že autor přihlédl rovněž k některým pracím německé historiografie, jež se věnovaly městským elitám. Z nich si autor vybral zejména „klasické“ pojednání o elitách v Kitzingenu, s nímž také v dalších pasážích předkládané práce pracoval.

Uvedené české i zahraniční práce mu následně umožnily vyrovnat se s pojmy patriciát, radní či vůdčí vrstva či elita, které se v české historiografii používaly či používají pro označení „horní vrstvy“ středověkých i raně novověkých měst. Rovněž v těchto pasážích mohl být autorův výklad přesnější a kromě odmítnutí pojmu patriciát se mohl podrobněji věnovat objasnění termínu elita, který je dnes v českém i moravském prostředí obecně používán pro označení osob, které se rozhodujícím způsobem podílely na politickém a správním (ale i hospodářském a kulturním) životě měst.

V dalších kompilativně pojatých pasážích první kapitoly autor představil dějiny Českých Budějovic s důrazem na 17. století, topografii města a podobu tamní městské správy. Mohl se přitom opřít o starší i novější výzkumy českobudějovické městské správy z pera Tomáše

Sternecka či Daniela Kováře. Stranou pozornosti nezůstaly ani prameny, na jejichž základě v dalším výkladu rekonstruoval personální skladbu českobudějovické městské rady, stejně jako (na můj vkus možná až příliš) stručně naznačil podobu renovačního ceremoniálu, při němž byli do svých funkcí uváděni radní, obecní starší i rychtář.

Druhá kapitola předkládané diplomové práce představuje personální složení českobudějovických rad v průběhu 17. století. Autor v ní analyzoval počet obnov, k nimž v průběhu 100 let došlo, stejně jako počet radních a obecních starších dosazených do úřadů. Dospěl přitom k tvrzení o „kariérním řádu“ radních, pro něž byla před vstupem do rady neformálně povinná služba ve sboru obecních starších, jejíž délka však byla velmi individuální. Jestliže před členstvím v radě se měšťané seznamovali s chodem města mezi seniores, tak ani členství v tomto kolegiu nutně nemuselo znamenat, že měšťan nakonec do rady skutečně dosedl. Uvedená praxe se podle autora podílela na personální stabilitě obou kolegií, zejména dvanáctičlenné rady, do níž byli ve sledovaném období při obnově jmenováni maximálně čtyři noví konšelé. Uvedené závěry se autor pokusil doplnit poznatky o fungování městské rady, které bohužel zůstaly o několika spíše nahodile zjištěných informací, které autor bohužel nekomparoval s praxí popsanou na příkladu jiných měst. Cenné by bylo například vědět, kolik schůzí městské rady se konalo za jeden rok, zda se takový počet v průběhu roku proměňoval (např. v závislosti na konání trhů, zemědělských prací, průběhu liturgického roku apod.) či zda se všichni radní pravidelně podíleli na práci rady.

Za cenné považují stručné biografické portréty 14 českobudějovických rodů, jejichž členové se ve zkoumaném období podíleli na správě města. Již v této kapitole autor přesvědčivě prokázal, že českobudějovická radní vrstva byla protkaná hustou sítí pokrevních i nepokrevních příbuzenských stejně jako dalších neformálních vztahů. K tomuto tématu se posléze vrátil v závěrečné čtvrté kapitole, v níž na několika spíše náhodně vybraných příkladech představil rodinné a další vztahy, které mezi sebou radní udržovali. Přes jejich existenci stojí za povšimnutí autorovo upozornění, že do jedné rady jen výjimečně usedli dva pokrevně spříznění členové jedné rodiny. Jistě zajímavé by bylo tyto informace srovnat s praxí v jiných českých královských městech, např. ve Slaném (výzkumy Josefa Kadeřábka).

Třetí kapitolu autor věnoval komparaci zjištěných informací se situací v dalších českých královských městech a v Kitzingenu stejně jako údajům o sociálním zázemí českobudějovické radní vrstvy.

Diplomová práce Bc. Jana Sahuly představuje zajímavý příspěvek k fungování městské správy v Českých Budějovicích v raném novověku stejně jako pro poznání tamní radní vrstvy. Zatímco informace o počtu obnov rad, personálním složení obou správních sborů,

příbuzenských vazbách radních a jejich majetkovém zázemí považuji za cenné, lze předkládané kvalifikační práci vytknout ne zcela dostatečné zhodnocení literatury k dějinám městské správy, úsporné pasáže o vlastním renovačním rituálu či stručné pojednání o sociálních vztazích radních, které navíc postrádá oporu v literatuře. Práci také škodí prohřešky vůči rodnému jazyku, zejména neopravené překlepy, četné chyby v interpunkci, větné skladbě či ve shodě podmětu s přísudkem (s. 35, 45, 49). Diplomovou práci Jana Sahuly doporučuji k obhajobě a vzhledem k naznačeným výtkám ji navrhuji hodnotit stupněm **velmi dobře**.

Jindřichův Hradec, 27. srpen 2015

Doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.